

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **S. S.**, zastoupeného JUDr. Věrou Škvorovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Francouzská 75/4, Praha 2, proti žalovaným: **1) Městský úřad Benešov**, se sídlem Masarykovo náměstí 100, Benešov, zastoupený Mgr. Karlem Volfem, advokátem se sídlem Jindřicha Plachty 3163/28, Praha, **2) město Benešov**, se sídlem Masarykovo náměstí 100, Benešov, **3) Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaných, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2018, čj. 45 A 15/2016-88,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaným **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaných. V žalobě uvedl, že je ve společném jmění manželů vlastníkem pozemku p. č. X v katastrálním území B. u P., na nějž dne 2. 2. 2016 bez souhlasu a vědomí žalobce vstoupily úřední osoby žalovaných, konkrétně tři zaměstnanci odboru výstavby a územního plánování a dva zaměstnanci odboru živnostenského úřadu žalovaného 1), dále dva strážníci Městské policie Benešov, čtyři příslušníci Policie České republiky a jedna žalobci neznámá osoba, o

níž se domníval, že by se mohlo jednat o statika. Tyto osoby rovněž bez souhlasu a vědomí žalobce vstoupily do budovy stojící na pozemku.

[2] Dne 12. 2. 2016 byl žalobci doručen přípis žalovaného 1), odboru výstavby a územního plánování, ze dne 2. 2. 2016 sp. zn. VÝST/77257/2014/ZV, čj. MUBN/7736/2016/VÝST, kterým byl žalobce informován o provedení kontrolní prohlídky technického stavu stavby kolny a skladu na pozemku. Žalobci bylo v přípisu sděleno, že ke vstupu na pozemek došlo z důvodu podezření na bezprostřední ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat, jež mělo nastat v souvislosti s odstraňováním staveb na sousedním pozemku p. č. X ve vlastnictví společnosti Green Park Benešov, s.r.o. Toto podezření mělo vyplynout z kontrolní prohlídky provedené žalovaným 1) na základě podnětu žalobce dne 28. 1. 2016 na sousedním pozemku p. č. X a z vyjádření statika Ing. M. F., který do protokolu o kontrolní prohlídce sdělil, že zavětrování stavby kolny a skladu není možné kvůli obvodové pórobetonové stěně, která byla nově bez opatření stavebního úřadu vybudována na hranici mezi pozemky p. č. X a X. Podle statika současný stav, jak obvodové stěny, tak i kolny a skladu jako celku nelze považovat za stabilní a bezpečný pro užívání. Ve shora označeném přípisu bylo žalobci dále sděleno, že žalovaný 1) požádal Městskou policii Benešov a Policii České republiky o součinnost z důvodu, že žalobce měl v minulosti ve dvou případech zamezit vstupu úředních osob žalovaného 1) na svůj pozemek.

II. Řízení před krajským soudem

[3] Krajský soud v Praze (dále jen „*krajský soud*“) v záhlaví označeným rozsudkem rozhodl o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaných tak, že:

- a) zásah úředních osob žalovaného 1), zařazených do odboru obecního živnostenského úřadu, ze dne 2. 2. 2016 spočívající v jejich vstupu na pozemek žalobce p. č. X v katastrálním území B. u P. a do stavby kolny a skladu na tomto pozemku shledal nezákonným (*výrok I.*);
- b) ve zbývajících částech žalobu proti žalovanému 1) zamítl (*výrok II.*);
- c) zásah strážníků Městské policie Benešov ze dne 2. 2. 2016 spočívající v jejich vstupu na pozemek žalobce p. č. X v katastrálním území B. u P. a do stavby kolny a skladu na tomto pozemku shledal nezákonným (*výrok III.*);
- d) zásah příslušníků Policie České republiky, obvodního oddělení Benešov, ze dne 2. 2. 2016 spočívající v jejich vstupu na pozemek žalobce p. č. X v katastrálním území B. u P. a do stavby kolny a skladu na tomto pozemku shledal nezákonným (*výrok IV.*);
- e) ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným 1) rozhodl, že na náhradu nákladů řízení nemá právo žádný z účastníků (*výrok V.*);
- f) žalovanému 2) a žalovanému 3) uložil povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení (*výroky VI. a VII.*).

[4] Krajský soud shledal, že otázku důvodnosti žaloby je třeba posoudit zvlášť ve vztahu ke každému z žalovaných vzhledem k jejich odlišným oprávněním vyplývajícím z příslušných předpisů. Společně předeslal, že není pochyb o tom, že by se jednalo o zásah ve smyslu § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „*s. ř. s.*“), a konstatoval, že soudní ochrana proti vstupu úředních osob žalovaného 1) může být žalobci poskytnuta pouze v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, a to ačkoliv si je soud

vědom skutečnosti, že posuzování zákonnosti tohoto zásahu může vyvstat jako předběžná otázka i v jiných soudních řízeních (např. v řízení o přezkumu rozhodnutí vydaných v návaznosti na zjištění učiněná při tomto zásahu). Ke shora uvedenému výroku II. rozsudku, který se týká vstupu úředních osob odboru výstavby a územního plánování žalovaného 1) na pozemek žalobce, pak krajský soud uvedl následující.

[5] Předeslal, že za podmínek upravených v § 172 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), lze vstoupit na cizí pozemek nebo do cizí stavby bez předchozího vědomí jejich vlastníka, jehož postačí vyrozumět o realizovaném vstupu *ex post*. Pro tyto případy je charakteristické, že se týkají mimořádně naléhavých situací, v nichž vstup na pozemek či do stavby nesnese odkladu.

[6] V daném případě bylo podle krajského soudu zřejmé, že na základě poznatků získaných dne 28. 1. 2016 při kontrolní prohlídce na pozemku p. č. X, zhodnocených přízvaným statikem, nabyl stavební úřad důvodné obavy o stabilitu stavby kolny a skladu na předmětném pozemku, resp. jejích částí provedených bez povolení stavebního úřadu (obvodové zdi postavené bez základu). Jednalo se o nepovolenou stavební úpravu, k níž nebyla stavebnímu úřadu předložena žádná projektová dokumentace, takže úřad nedisponoval žádnými informacemi o stabilitě stavby jako celku a jejích částí. Důvodně tak vycházel z předpokladu, že může být bezprostředně ohrožen život nebo zdraví osob (jednak užívajících tuto stavbu, jednak pohybujících se po pozemcích v jejím okolí, např. na pozemku p. č. X). Ověřit tuto skutečnost bylo možné pouze provedením kontrolní prohlídky samotné stavby, která pak mohla vést v závislosti na učiněných zjištěních k vydání rozhodnutí o neodkladném odstranění stavby (části stavby), o nařízení provedení nutných zabezpečovacích prací nebo o vyklizení ve veřejném zájmu.

[7] Nedostatek bezprostřednosti hrozby nelze podle krajského soudu spatřovat v tom, že žalovaný 1) neprovedl kontrolní prohlídku ihned, jakmile získal poznatky o závadném stavu žalobcovy stavby (tj. dne 28. 1. 2016), nýbrž až třetí pracovní (a pátý kalendářní) den poté. Z postupu žalovaného 1) nelze dovodit, že s provedením kontrolní prohlídky nepřiměřeně otálel, hned dne 29. 1. 2016 totiž požádal o součinnost Policii České republiky.

[8] K argumentaci žalobce, že by bylo ku prospěchu věci, kdyby byl stavebním úřadem přízván ke kontrolní prohlídce stavby na pozemku p. č. X dne 28. 1. 2016, krajský soud uvedl, že okruh osob, které se musí nebo mohou kontrolní prohlídky stavby účastnit, je vymezen v § 133 odst. 4 stavebního zákona, přičemž vlastník sousedního pozemku do něho nepatří. Byť mohl žalovaný 1) zvolit postup, jenž žalobce proponuje, pro posouzení dané věci je významné, že nepřizváním žalobce k provedení kontrolní prohlídky stavby na pozemku p. č. X nebyl porušen stavební zákon a že následně vykonaný vstup oprávněných úředních osob žalovaného 1) na žalobcův pozemek a do jeho stavby byl proveden v souladu s § 172 odst. 2 stavebního zákona.

[9] Krajský soud tedy uzavřel, že vstup úředních osob žalovaného 1) působících v odboru výstavby a územního plánování nebyl nezákonný. Žalobu v tomto rozsahu shledal nedůvodnou.

III. Obsah kasační stížnosti

[10] Proti výrokům II. a V. rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, a to z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek v rozsahu napadených výroků zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, a dále aby stěžovateli přiznal náhradu nákladů řízení.

[11] Podle stěžovatele krajský soud nesprávně posoudil naplnění kritérií dle § 172 odst. 2 stavebního zákona, neboť pojem „bezprostřední ohrožení“ vyložil ve vztahu k žalovanému vstupu natolik extenzivně, až *de facto* došlo k bagatelizaci významu tohoto ustanovení. Smyslem § 172 odst. 2 stavebního zákona je nejen zajištění ochrany bezpečí a života zdraví osob či zvířat v souvislosti s umožněním oprávněných úředních osob narušit vlastnické právo vlastníka stavby či pozemku, ale také zajištění ochrany vlastnického práva vlastníka stavby a pozemku tak, aby za užití § 172 odst. 2 stavebního zákona, nebyly prováděny běžné kontrolní prohlídky úředními osobami, bez vědomí a přítomnosti vlastníků stavby či pozemku, kterými by se obcházely zákonné povinnosti úředních osob spojené s nařízením a výkonem běžné kontrolní prohlídky.

[12] Stěžovatel se neztotožňuje se závěrem krajského soudu o tom, že bezprostřední ohrožení dne 2. 2. 2016 existovalo na základě zjištění učiněných úředními osobami odboru výstavby a územního plánování žalovaného 1) dne 28. 1. 2016, a to s argumentací, že tyto osoby dne 29. 1. 2016 požádaly o součinnost Policii České republiky. Dle stěžovatele právě tento prokázaný postup úředních osob žalovaného 1) signalizuje, že objektivně nebyl dán stav bezprostředního ohrožení, ale pouze stav „nevědomosti úředních osob o stavu nemovitosti stěžovatele“, který si chtěly tyto úřední osoby ověřit. Uvedené úřední osoby pak vědomě a v klidu vstup do budovy a na pozemek stěžovatele na den 2. 2. 2016 naplánovaly, přičemž s plánováním začaly již dne 28. 1. 2016.

[13] Dle stěžovatele byla pak chybně při právním výkladu existence bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat krajským soudem nezohledněna listinnými důkazy prokázaná a mezi stranami nesporná skutečnost, že dne 28. 1. 2016 měly úřední osoby odboru výstavby a územního plánování žalovaného 1) možnost pozvat stěžovatele na kontrolní prohlídku na sousedním pozemku, byť ze zákona stěžovatel neměl právo se jí účastnit a nemohl se jí tak ani na základě zákona domáhat. S ohledem na listinami prokázaný celý průběh demolice na sousedním pozemku v lednu 2016, stěžovatelovy aktivity a žádosti o prošetření této demolice a vyjadřované obavy o důsledky demolice v rozporu s demoličním povolením mělo být podle stěžovatele zcela logické, že oprávněné úřední osoby žalovaného 1) se minimálně pokusí provést kontrolní prohlídku jak na sousedním pozemku, tak i u stěžovatele, za účasti všech zainteresovaných, tj. stěžovatele a stavebníka provádějícího práce na sousedním pozemku. Tento krok, jakkoliv může být v současné době označen za spekulativní, ve smyslu toho, zda by si vlastníci vzájemně umožnili vstupy na pozemky za účelem kontrolních prohlídek, však byl jediným logickým, pokud úřední osoby žalovaného 1) chtěly skutečně objektivně a za ochrany práv všech vlastníků dotčených pozemků a staveb zjistit stav věci. Naznačený postup však nebyl užit, ačkoliv pro to není možno najít racionální vysvětlení. Stěžovatel urgoval celý leden, měl zájem na řešení věci, přesto byl v konečném důsledku z řešení vyloučen.

[14] Za takové situace bylo dle stěžovatele povinností krajského soudu při hodnocení existence bezprostředního ohrožení života nebo zdraví vyhodnotit tyto okolnosti nejen ve vztahu ke zjištěním, které si správní orgán učinil sám při kontrolní prohlídce dne 28. 1. 2016, ale také ve vztahu ke zvážení, proč navzdory jednání stěžovatele z ledna 2016, nebyl na straně úředních osob žalovaného 1) projevem sebemenší pokus o zjištění stavu nemovitosti stěžovatele od 28. 1. 2016 do 1. 2. 2016 (*in eventum* do 2. 2. 2016) za součinnosti stěžovatele.

[15] Nadto v řízení byla kamerovými záznamy prokázána podstatná okolnost, a to že při údajné existenci bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat nechaly všechny přítomné osoby žalovaných, tj. včetně oprávněných úředních osob žalovaného 1), vstoupit těsně před sebou do „život nebo zdraví bezprostředně ohrožující“ budovy osobu a další osobu nechaly pak v budově volně se pohybovat, to vše bez jakéhokoliv náznaku zabránění vstupu do budovy či alespoň informování těchto o podezření na stav budovy. Již jen z těchto skutečností je dle stěžovatele zřejmé, že úřední osoby žalovaného 1), které „celou akci“ zorganizovaly, si chtěly pouze zajistit běžné prohlédnutí a venkovní přeměření budovy (jak je vidět na kamerových záznamech) bez přítomnosti stěžovatele.

[16] Stěžovatel je toho názoru, že bylo povinností krajského soudu vyhodnotit provedené důkazy nejen samostatně, ale také v jejich souhrnu, což bylo s ohledem na výše uvedené, k újmě ochrany práv stěžovatele opominuto. Shora uvedené a důkazy prokázané skutečnosti svědčí o tom, že se úřední osoby žalovaného 1) rozhodly ve věci podniknout pouze takové kroky, které nebudou v součinnosti se stěžovatelem a že se „za každou cenu“ dostanou na pozemek stěžovatele a do jeho budovy bez jeho vědomí a souhlasu. Prokázané aktivity žalovaného 1) v podobě klidného naplánování tohoto vstupu, dokonce za asistence policie, svědčí tomuto výkladu situace a tím i neexistenci bezprostřednosti ohrožení.

IV. Vyjádření žalovaného 1)

[17] Ke kasační stížnosti se vyjádřil Městský úřad Benešov. Domnívá se, že kasační stížnost je nepřipustná, popř. nedůvodná. Stížnostní argumentace je polemikou s posouzením právní otázky pouze zdánlivě. Ve skutečnosti stěžovatel sporuje správnost skutkových zjištění, popř. hodnocení skutkových okolností, což však nemůže založit přípustnost kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[18] Dle názoru žalovaného 1) je posouzení existence bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat otázkou skutkovou, přičemž splnění této podmínky bylo navíc v řízení před krajským soudem prokázáno. Z uvedených důvodů má žalovaný 1) za to, že kasační stížnost není přípustná a měla by být odmítnuta. Pokud by kasační stížnost byla soudem shledána přípustnou, není podle žalovaného 1) důvodná a měla by být zamítnuta, neboť podmínky podle § 172 odst. 2 stavebního zákona pro vstup úředních osob žalovaného 1) na předmětný pozemek a do dalších nemovitostí dne 2. 2. 2016 byly splněny.

[19] Stěžejní námitka stěžovatele, spočívající v údajném prodlení žalovaného 1) s provedením úkonu podle § 172 odst. 2 stavebního zákona, je irelevantní. I kdyby totiž bylo možno uvažovat o jakémsi prodlení, což žalovaný 1) popírá, je třeba zdůraznit, že oprávnění ke vstupu podle § 172 odst. 2 stavebního zákona existuje po celou dobu trvání bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat. Případné prodlení správního orgánu při řešení situace by mohlo mít důsledky toliko při posuzování nezákonné *nečinnosti* správního orgánu, popř. při posuzování náhrady škody z nesprávného úředního postupu, pokud by ohrožení chráněného zájmu v důsledku vědomé nečinnosti (prodlení) správního orgánu přešlo v poškození chráněného zájmu. Tato skutečnost ovšem vůbec není předmětem vedeného řízení. Oprávnění správního orgánu podle § 172 odst. 2 stavebního zákona není jakýmsi beneficiem pro správní orgán, nárokem, který by mohl např. „prekludovat“ z důvodu jeho nevykonání. Správní orgán podle něj nevykonává svá práva „proti“ vlastníku nemovitosti, nýbrž chrání důležitý celospolečenský zájem (mimo jiné zájem, který je – též – zájmem vlastníka). Konečně ani jazykový výklad předmětného ustanovení nedává žádný podklad pro závěr, že by „bezprostředním“ ohrožením bylo myšleno výhradně ohrožení *vzniklé* nebo *zjištěné* před krátkou dobou, nýbrž že ona bezprostřednost se vztahuje k možnému škodlivému následku, tedy že k poškození chráněného zájmu může dojít *bezprostředně*.

[20] Žalovaný 1) dále zdůrazňuje, že na jeho straně k žádnému prodlení nedošlo, v tomto směru odkazuje na podrobné odůvodnění napadeného rozsudku. Doba od kontrolní prohlídky sousedního pozemku konané dne 28. 1. 2016 do vstupu na předmětný pozemek a do dalších nemovitostí dne 2. 2. 2016 není nijak nepřiměřená, zejména s ohledem na konkrétní okolnosti případu. Na místo musel být povolán statik a musela být zajištěna možnost vstupu na pozemek a do dalších nemovitostí, či alespoň maximalizovaná pravděpodobnost úspěchu takového vstupu, neboť marné pokusy o vstup by dobu do reálného vykonání vstupu pouze prodloužily, čímž by naopak došlo k reálnému odkladu zásahu směřujícího k ochraně chráněného zájmu. Úvahy stěžovatele v kasační stížnosti o možném umožnění vstupu z jeho strany jsou skutečně pouze spekulacemi, jak ostatně přiznává sám stěžovatel. Z okolností případu i dřívějšího chování stěžovatele je naopak zřejmé, že stěžovatel neměl a nemá zájem na vstupu úředních osob žalovaného 1) či jakýchkoli jiných na předmětný pozemek a do předmětných staveb, a to za žádných okolností. Vstup navíc proběhl s jeho vědomím, když o něm byl informován prostřednictvím syna a se vstupem vyslovil nesouhlas.

[21] Nepravdivé jsou vývody stěžovatele dovozované z kamerových záznamů. Úřední osoby žalovaného 1) zařazené do odboru výstavby a územního plánování samozřejmě informovaly všechny přítomné osoby o všech aspektech bezpečnostního rizika.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[22] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[23] Kasační stížnost není důvodná.

[24] Podle § 82 s. ř. s. [k]aždý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

[25] Podmínky, za nichž mohou oprávněné úřední osoby vstupovat na cizí pozemky, stavby a do cizích staveb, jsou vymezeny v § 172 stavebního zákona. Podle § 172 odst. 1 je [p]ověřený zaměstnanec stavebního úřadu, orgánu územního plánování a orgánu obce (dále jen „oprávněná úřední osoba“), pokud plní úkoly podle tohoto zákona, je oprávněn vstupovat na cizí pozemky, stavby a do staveb s vědomím jejich vlastníků, a to při a) zjišťování stavu stavby a pozemku, b) opatřování důkazů a dalších podkladů pro vydání správního rozhodnutí nebo opatření. Podle § 172 odst. 2 stavebního zákona [v] případě bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat, které nastalo v souvislosti s přípravou a prováděním neodkladného odstranění stavby, nutných zabezpečovacích prací nebo vyklizení stavby ve veřejném zájmu, může oprávněná úřední osoba vstoupit na pozemek, stavbu a do stavby i bez vědomí jejich vlastníka. O tom musí vlastníka bez zbytečného odkladu informovat a uvést důvody, které k tomu vedly (pozn. podtržení přidáno). Podle § 172 odst. 3 stavebního zákona [d]o obydlí může oprávněná úřední osoba vstoupit, jen pokud je to nezbytné pro ochranu života, zdraví nebo bezpečnosti osob. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, může do něj oprávněná úřední osoba vstoupit též, je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy podle tohoto zákona. Uživatel obydlí je v uvedených případech povinen oprávněné úřední osobě vstup do obydlí umožnit.

[26] Z citované právní úpravy vyplývá, že § 172 odst. 1 stavebního zákona stanoví obecný režim pro vstup na cizí pozemky, stavby a do staveb, přičemž jednou z podmínek pro uplatnění tohoto režimu je vědomí vlastníka pozemku či stavby o vstupu oprávněných úředních osob. Ustanovení § 172 odst. 2 téhož zákona pak stanoví jednu z výjimek z uvedeného obecného pravidla. Podle tohoto ustanovení je vstup na cizí pozemek nebo do cizí stavby výjimečně možný i bez předchozího vědomí jejich vlastníka, jehož postačí vyrozumět o realizovaném vstupu teprve dodatečně. Jedná se o situace *bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat* (první podmínka pro aplikaci § 172 odst. 2), *které nastalo v souvislosti s přípravou a prováděním neodkladného odstranění stavby, nutných zabezpečovacích prací nebo vyklizení stavby ve veřejném zájmu* (druhá podmínka pro aplikaci § 172 odst. 2). Z uvedeného je zřejmé, že se jedná o mimořádně naléhavé situace, v nichž vstup na pozemek či do stavby nesnese odkladu. Právě v případech tohoto akutního ohrožení některých právem chráněných zájmů je postavení orgánů veřejné moci v jistém směru posíleno a se zřetelem k efektivitě ochrany je jim umožněno promptně reagovat na hrozící nebezpečí. V této souvislosti ustanovení § 172 odst. 3 stavebního zákona pak stanoví specifické podmínky pro vstup oprávněných úředních osob do obydlí.

[27] Pokud jde o druhou shora uvedenou podmínku pro aplikaci § 172 odst. 2 stavebního zákona, krajský soud v napadeném rozsudku upozornil, že její jazyková formulace [„ohrožení (...), které nastalo v souvislosti s“] navozuje dojem, že první podmínka (tedy bezprostřední ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat) musí nastat pouze *v důsledku* přípravy nebo provádění neodkladného odstranění stavby, nutných zabezpečovacích prací nebo vyklizení stavby ve veřejném zájmu. Nejvyšší správní soud ve

shodě s krajským soudem konstatuje, že takový výklad by byl nesprávný a v rozporu se systematickým a teleologickým výkladem právní normy. Neodkladné odstranění stavby, nutné zabezpečovací práce a vyklizení stavby ve veřejném zájmu jsou instituty, jejichž aplikace přichází do úvahy právě v situaci neuspokojivého stavu stavby, který je třeba řešit některým z těchto právních nástrojů, aby se odstranilo ohrožení zdraví a životů osob a zvířat.

[28] Výše uvedenou druhou podmínku pro aplikaci § 172 odst. 2 stavebního zákona je tedy třeba vyložit tak, že vstup na cizí pozemek nebo do cizí stavby je nezbytný především *za účelem* přípravy nebo provádění neodkladného odstranění stavby, nutných zabezpečovacích prací nebo vyklizení stavby ve veřejném zájmu. Konkrétně v situaci, kdy s ohledem na zjištěné skutečnosti, z nichž lze usuzovat na možnou existenci bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat, bude pravděpodobně nezbytné následně přikročit k neodkladnému odstranění stavby, nutným zabezpečovacím pracím nebo vyklizení stavby ve veřejném zájmu. Tyto odstraňovací, zabezpečovací nebo vyklizovací práce mohou být tedy teprve možným důsledkem opodstatněně předpokládaného (na základě dostupných informací) a v důsledku vstupu na cizí pozemek nebo do cizí stavby následně s jistotou potvrzeného bezprostředního ohrožení zdraví nebo životů osob či zvířat.

[29] Stěžovatel v kasační stížnosti formuloval jednu kasační námitku, konkrétně činí sporným splnění podmínek pro vstup na jeho pozemek a do stavby kolny a skladu na tomto pozemku z důvodu bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat ve smyslu § 172 odst. 2 stavebního zákona.

[30] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že stěžovatel ve vztahu ke shora nastíněné otázce toliko opakuje argumenty, které uplatnil již v řízení o žalobě a se kterými se krajský soud podrobně a zcela přesvědčivě vypořádal.

[31] Stěžovatel zejména namítá, že krajský soud pojem „bezprostřední ohrožení“ vyložil ve vztahu k namítanému vstupu natolik extenzivně, až *de facto* došlo k bagatelizaci významu § 172 odst. 2 stavebního zákona. Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud naplnění podmínek pro aplikaci tohoto ustavení přesvědčivě zasadil do kontextu konkrétních skutkových okolností projednávané věci, které postup podle § 172 odst. 2 stavebního zákona odůvodňují. Ze shrnutí informací, jaké o stavu stavby na pozemku stěžovatele měly úřední osoby žalovaného 1) k dispozici bezprostředně před tím, než vstoupily na pozemek stěžovatele, vyplynuly následující pro věc rozhodné skutečnosti.

[32] V průběhu měsíce ledna 2016 se stěžovatel opakovaně obrátil na stavební úřad ve snaze zabránit tomu, aby na sousedním pozemku p. č. X, na němž byla prováděna demolice staveb, nebyla zbourána též zeď stojící na hranici pozemků, k níž je přistavena na předmětném pozemku stěžovatele stavba (kolna a sklad), již poskytuje zeď ochranu. Dne 28. 1. 2016 provedl stavební úřad na pozemku p. č. X kontrolní prohlídku, při které zjistil, že zeď stojící na hranici pozemků byla odstraněna a stavba kolny a skladu na pozemku stěžovatele byla vyžděna obvodovou zdí o tloušťce 8-10 cm založené pouze na podkladním betonu. Stavba byla po celé délce hranice pozemků zabezpečena proti vniknutí nepovolaných osob i proti povětrnostem. Statik, jenž se účastnil kontrolní prohlídky,

shledal, že současný stav obvodové zdi i kolny jako celku nelze považovat za stabilní a bezpečný pro užívání. Stavební úřad tedy dne 2. 2. 2016 vstupoval na pozemek stěžovatele spolu s přizvaným statikem za situace, kdy zde byly důvodné pochybnosti o bezpečnosti kolny a skladu s ohledem na vyžděnou obvodovou stěnu postavenou bez povolení či jiného opatření stavebního úřadu.

[33] Z uvedeného vyplývá, že na základě informací, které měl žalovaný 1) k dispozici, bylo v dané věci na místě provést kontrolní prohlídku stavby stěžovatele za přítomnosti statika (neboť zde byly skutečnosti, z nichž bylo možno odůvodněně usuzovat na existenci bezprostředního ohrožení zdraví nebo životů osob či zvířat), a to za účelem zvážení dalšího postupu (nařízení neodkladného odstranění stavby, provedení zabezpečovacích prací, případně ve spojení s nařízením vyklizení stavby). V rámci kontrolní prohlídky pak mohly oprávněné úřední osoby vstoupit na pozemek stěžovatele a do jeho stavby i bez jeho vědomí dle § 172 odst. 2 stavebního zákona, neboť podmínky pro tento postup – jak je Nejvyšší správní soud nastínil shora – byly v projednávané věci splněny.

[34] Stěžovatel v této souvislosti namítá, že postup úředních osob žalovaného 1) signalizuje, že objektivně nebyl dán stav bezprostředního ohrožení, ale pouze stav „nevědomosti úředních osob o stavu nemovitosti stěžovatele“, který si chtěly tyto úřední osoby ověřit.

[35] Z dokazování v projednávané věci vyplývá, že kontrolní prohlídka byla v daném případě provedena za účelem ověření statického stavu stavby s tím, že teprve na základě statického vyhodnocení bude rozhodnuto o dalším postupu. Jak však uvedl již krajský soud, tato jistá „předběžnost“ kontrolní prohlídky ze dne 2. 2. 2016 nemění nic na tom, že jsou splněna kritéria § 172 odst. 2 stavebního zákona, neboť její spojitost spolu s v úvahu přicházejícím nařízením okamžitého odstranění stavby či provedení zabezpečovacích prací je zřejmá, byť tato rozhodnutí nemusela být vydána ihned po skončení kontrolní prohlídky.

[36] Nejvyšší správní soud tak shodně s krajským soudem konstatuje, že oprávněné úřední osoby mohou uskutečnit vstup na cizí pozemek nebo do cizí stavby podle § 172 odst. 2 stavebního zákona, jestliže bezprostředně před vstupem mají k dispozici takové informace o stavu stavby, na základě nichž lze důvodně předpokládat, že by po bližším ohledání stavby mohlo být vydáno rozhodnutí o nařízení neodkladného odstranění stavby, provedení nutných zabezpečovacích prací nebo vyklizení stavby ve veřejném zájmu. Tyto podmínky byly v projednávané věci naplněny.

[37] Stěžovatel v této souvislosti konečně namítá, že žalovaný 1) nevyužil možnosti zjištění stavu nemovitosti stěžovatele od 28. 1. 2016 do 2. 2. 2016 za součinnosti s ním, konkrétně neprovedl kontrolní prohlídku jak na sousedním pozemku, tak i u stěžovatele, za účasti všech zainteresovaných, tj. stěžovatele a stavebníka provádějícím práce na sousedním pozemku. Nejvyšší správní soud k tomu podotýká, že jednak sám stěžovatel označuje tuto argumentaci za spekulativní, pro soud je nicméně podstatné, že zákonnost vstupu oprávněných úředních osob žalovaného 1) na předmětný pozemek a do stavby stěžovatele dne 2. 2. 2016 není ve smyslu § 172 odst. 2 stavebního zákona nijak ovlivněna

tím, zda se stěžovatel mohl účastnit kontrolní prohlídky stavby provedené na sousedním pozemku dne 28. 1. 2016.

[38] V neposlední řadě Nejvyšší správní soud nesouhlasí ani se stěžovatelem namítaným časovým aspektem bezprostřednosti ohrožení života nebo zdraví osob či zvířat. Jak uvedl již krajský soud, z postupu žalovaného 1) nelze dovodit, že s provedením kontrolní prohlídky nepřiměřeně otálel, hned 29. 1. 2016 požádal o součinnost Policii České republiky. Pojem *bezprostřední ohrožení* ve smyslu § 172 odst. 2 stavebního zákona neznamená, že je otázkou několika málo hodin, kdy může dojít ke škodlivému následku. Je to stav, kdy škodlivý následek může nastat prakticky kdykoliv při kumulaci „vhodných“ faktorů (např. klimatických a konstrukčně zátěžových). Pro podřazení dané situace pod jednotlivé odstavce § 172 stavebního zákona je určující soubor poznatků, které měl žalovaný 1) k dispozici v okamžiku realizace vstupu na cizí pozemek a do cizí stavby, a předpoklad plynoucí z těchto poznatků. Na zákonnost jeho počínání nelze zpětně usuzovat na základě skutečností, které byly zjištěny až v rámci kontrolní prohlídky učiněné na základě vstupu na cizí pozemek a do cizí stavby (tedy např. zda se potvrdil, nebo nepotvrdil původní předpoklad nezbytnosti provedení okamžitého odstranění stavby či nutných zabezpečovacích prací).

[39] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v projednávané věci byly podmínky pro vstup úředních osob odboru výstavby a územního plánování žalovaného 1) na pozemek stěžovatele a do stavby na tomto pozemku podle § 172 odst. 2 stavebního zákona splněny.

VI. Závěr a náklady řízení

[40] S ohledem na předeslané Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[41] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaným, jimž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nepřiznal. Žalovaným 2) a 3) v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly, neboť se v řízení nijak nevyjádřili. V případě žalovaného 1) Nejvyšší správní soud shledal, že mu nad rámec jeho běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly, a to i s ohledem na skutečnost, že byl v řízení zastoupen advokátem.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. března 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu

